

את פתח:

”מוסיף והולך”

הרחבת האני – הצעה לפעילות בכיתה

קהל יעד: יי-י”ב

- מה כוחו של מעשה קטן בשינוי מציאות?
- מה נדרש מאיתנו כדי להצליח להיות קשובים וערניים לצרכים סביבנו
- כיצד זה קשור לכל אחד ואחת מאיתנו?

בשיעור הקרוב נבקש לפסוע בעקבות דבריה של נחמה ליבוביץ’ ולנסות לשאוב השראה ומוטיבציה לעשייה והשפעה על המציאות.

פתיחה

נציג לכיתה את התמונה הבאה [מתוך משמרת המחאה מול הבית הלבן, להרחבה (באנגלית) [לחצו כאן](#) ולעיון בכתבה שנעשתה עליו ב-YNET [לחצו כאן](#)]:

- מה דעתך על התמונה? מה היא גורמת לך להרגיש?
- האם לדעתך אדם יחיד יכול לעשות שינוי בעולם?

שלב א' – לימוד והמשגה

"שיתברר ויתאמת אצל האדם איכותו של ה"אני" שלו, כי בזה יומדד מעלת כל אדם לפי מדרגתו. איש השפל ה"אני" שלו מצומצם רק בגופו, למעלה ממנו מי שמרגיש ש"אני" שלו מורכב מגוף ונפש, ולמעלה מזה מי שמכניס ל"אני" שלו בני ביתו ומשפחתו, והאיש ההולך על פי דרכי התורה ה"אני" שלו כולל את כל עם ישראל... ועוד יש בזה מעלות של איש השלם, וראוי להשריש יש בנפשו להרגיש שכל עולמו הוא ה"אני" שלו..."

(הקדמה לספר שערי יושר, ר' שמעון שקופ זצ"ל).

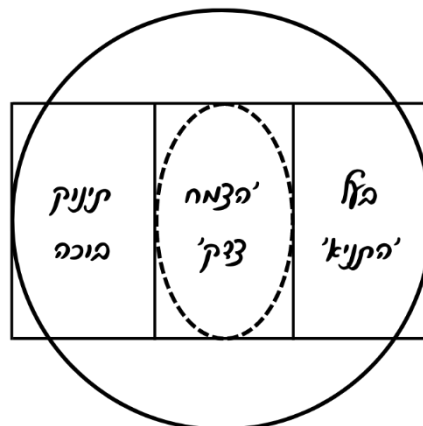
• איך מבין ר' שמעון שקופ את מושג "האני השלם"?

למורה: אנחנו שומעים לא פעם את המושג "לצאת מעצמי" אבל לפי דבריו של ר' שמעון שקופ אפשר להתחיל ולדבר בשפה חדשה, כזו המבקשת את "הרחבת עצמי" לא מתוך מקום של ביטול אלא דווקא מתוך גדילה כזו שמאפשרת לאדם להיות קשוב לסביבה שלו ולאחרים המצויים בה. לתלמידים שהטקסט הזה מורכב להם מדי ניתן להסביר במילים שלנו: ר' שמעון שקופ אומר שהאדם נמדד לפי כמה שהוא רואה את עצמו שייך למעגלים סביבו – המשפחה, הסביבה וכו'.

כדי להבין טוב יותר את מושג "הרחבת העצמי" נספר את הסיפור החסידי על בעל 'התניא':

בעל 'התניא' היה צריך לגלות ממקומו עם נכדו בעל ה'צמח צדק', והתגלגל למקום מסויים בו קיבל דירה בת שלושה חדרים, חדר לפניים מחדר, הכניסה לחדר הפנימי היתה דרך החדר האמצעי. ויהי היום ובעל ה'תניא' יושב ולומד בחדר הפנימי, ה'צמח צדק' בחדר האמצעי, ובחדר החיצוני שכב תינוק בעריסה. לפתע החל התינוק ולבכות ה'צמח צדק', שחדרו היה סמוך לחדרו של התינוק, היה כל כך שקוע בלימודו, שלא שמע את בכי ו של התינוק. בעל ה'תניא' שחדרו היה רחוק יותר שמע, הפסיק את לימודו ויצא להרגיע את התינוק. משסיים להרגיעו החזירו למקומו, חזר לחדרו, עבר דרך חדרו של בעל ה'צמח צדק', ואמר לו "כשלומדים תורה ולא שומעים בכיו של תינוק יהודי - משהו פגום בלימוד".

את הדברים ניתן לצייר על הלוח כדי להמחיש את הנקודה:

ככל שאדם מרחיב את "העצמי" שלו ומפנה מקום לעוד אנשים כך הוא יכול להיות קשוב יותר לסביבה ומתוך כך גם לקחת אחריות ולפעול כדי לשנות אותה. אדם שעבודתו האישית גורמת לו להסתגר בארבע אמותיו יכול אמנם באופן אישי להצליח אבל ההשפעה שלו על המציאות תהיה מוגבלת במידה מסוימת.

שלב ב' – העמקה

נצפה יחד בסרטון הבא

- מה לדעתך היית עושה בסיטואציה דומה?
- מה גורם לאדם "לצאת מעצמו", לקחת אחריות על המציאות ולעשות מעשה?
- כיצד ניתן "לחנך" ללקיחת אחריות?

נעיין בדבריה של נחמה ליבוביץ' על פרשיית אברהם והמלאכים:

"לא התרוממות לגבהי מרומים, הזדככות הרעיונות והשגת האלוהות הוא השיא בעבודת הבורא, אלא מעשה שהוא חולין דחולין: דאגה יומיומית לזולת מתוך ראיית פני השכינה, מתוך קבלת "ביקור חולים" זה יוצא אברהם החולה את אהלו ורץ - רץ כלפי שלושה זרים העומדים בדרך, ומציע מים לרחיצת רגליהם. ורץ רץ אל הבקר, אל מטבח אשתו. שחיטת פר, אפיית עוגות, הבאת החמאה והחלב - אלה הם כרגע בראש דאגותיו ולא השתקעות והתבודדות והתייחדות עם קונו והשגת השגות עליונות. אותן עזב מאחוריו ברגע שנשאו עיניו וראותו את האנשים הצמאים, העייפים, הזקוקים למים ולצל."

נחמה ליבוביץ', עיונים חדשים לספר בראשית, פרשת וירא ע"מ 116-117

- מה מוסיפה לנו נחמה ליבוביץ' בדבריה? כיצד היא תופסת את "המעשה הקטן"?

שלב ג' – סיכום

נחלק את הכיתה לשתי קבוצות כאשר כל אחת מקבלת את אחד השירים האלו, לאחר מכן נבקש מכל קבוצה להציג את השיר ואת המסר המרכזי העולה ממנו [תוספת אפשרית: מתוך השירים לנסות ולראות מה אנחנו כחיידים וככיתה יכולים לעשות מחר בבוקר כדי לשנות את הסביבה שלנו ולו במעט]

שיר א' – אני ואתה נשנה את העולם

שיר ב' – לא אני ולא אתה

למורה: ניתן לחיות חיים שלמים מתוך תפיסה שאין משמעות למעשינו הקטנים ואת העולם לא נצליח לשנות אבל מתוך הדברים שראינו בשיעור האחרון לא רק שיש לאדם יכולת לשנות את המציאות אלא דווקא מעשים קטנים של כל אדם אלו הדברים שביכולתם לשנות מציאות והדבר דורש בשה"כ התבוננות אל מה שסביבנו, הרחבה של נקודת המבט שלנו ויציאה מעצמנו כדי לפעול ולא להיות פאסיביים.